

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 250. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167180563728/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

om De nogen Sinde har hørt det, som al Verden ellers véd, at vi Theater-Folk just ikke plejer at være af de allermeest økonomiske Genier, som Verden ejer. Det hænder sig undertiden, at vores Gage ikke strækker til, saa tager vi paa Puf, ligesom Waggelein hos Wieland, saa længe som vi kan saa noget; men naar nu Strømmere, Stræddere, Gyrekøbe og andre stikkelige Tilfjere kommer over os med deres Begvinger, saa er Haanden løs; saa reuder vi fra Derodes til Vilatus og kan ingen Penge saa, ihvor store Rentor vi endog vil give, fordi vi ingen Kaution kan staa, thi det er almindeligt bekendt i Pragis, at den maatte være en stor Støpmer, der ikke kan saa Været nok paa Kredit, men naar man vil have rede Penge, saa er det forst, at det koster, og det saa meget mere for os end for andre, siden vores Kreditører ingen Væretier kan saa til os i Stutteriet i paakommende Tilfælde. Ved saadanne Lejligheder er det, at Theater-Direktionen har fundet det at være nyttigt og tjenligt, om vi havde en Judas med Pungen til vores Tjeneste, som vi kunde klage vores Nød for, og under hvis Svingers Skjægge vi kunde finde Lise. Hertil er da denne Monsieur Brantigan bleven udsøgt; han er saaledes forvokset med Theatret, at vist intet uden Døden kan stille ham fra denne sin Brud. Han har, uden at eje nogen ihndertig Formue, i en kort Tid bragt det saa vidt, at han kan meget vel leve af denne Væring's-Bej, og at man kan sige, at Kongen betaler ham for at saa Komedier spille om Buxeren."

"Tager han saa ubillige Rentor?" spurgte en af de tilstedeværende.

"Nej, det var Synd at bestynde Manden," svarede Skuespilleren, "han tager kun en ordentlig Vejelrente, fem pro Cento, men Sancen koster mere end hele Fristøseken. Jeg skal en Gang fortælle Dem, hvorledes det gaar til, naar man vil negociere Penge hos ham. Forst er det vel at mærke, at Personen

tager paa Puf ligesom Waggelein hos Wieland, higer til, at Stoffet til Waggeleins Corro „Folger Dausse" var taget fra Wielands Digt „Oberon"

ikke vover en eneste Skilling, thi han har Theater-Kassens eller Kongens Kavion for hver en Skilling, som han ublaaner. Dernæst, saa snart som han ublaaner en Summa, saa afdrager han strax i det ringeste fem pro Cento af Kapitalen, hvilket han stiller i sin egen Lomme som en Duxor for hans Umage med at tilvejebringe Pengene. Er man meget forlegen, og Kapitalen er stor — thi den overstiger ikke sjældn hele tusende Rigsdaler —, da véd han vel endog at gøre sig saa kostbar, at man med Glæde giver ham endnu lidet mere; men dette er dog kun ved enkelte Omstændigheder; i Almindelighed sader han sig nøje med de fem pro Cento. Derefter maa man, som jeg forhen har sagt, betale ham fem pro Cento Vejel-Rente endog saa af den Summa, som han deforterer; man maa forbinde sig til en vis Afbetaling hvert Kvartal, som han selv er til Stede og hører af Theater-Kassen; man maa betale fjerde Renter af ethvert Hundrede Rigsdaler, saa længe som der endnu er kun ti Rigsdaler af et Hundrede ubetalt. Foruden det stemplede Pavis, som bruges til Vejel-Obligationens Udtebelse og Forngelse, maa man endvidere, hver Gang samme skal fornyes, give ham for denne hans Umage en Erkjendtlighed*), som retter sig efter Kapitalens Størrelse; ja, han tillader ikke engang, at man selv skriver Obligationen for at spare denne Afgift. Synes De ikke, mine Herrer! at vi saaledes ere vel farne i denne Mand's Hænder? og dog forer Personen stedsje dette Svrog paa Verberne, at han laaner Theatrets Foll Penge, blot for at tjene dem."

*) Denne Pavis skal dog ikke saa ardhvænde i hans Konbitioner; men udgjør en Artikel i en hemmelig Traktat, som de Foll, der ere meget i Trang, maa indgaa, men eftergives andre, af en overdreven Hødelmodighed. Skulde derimod en Erbjør et Par Aar være i Stænd til at taale at gjøre nogen Afbetaling, da kan han efter Ansøgning blive dispenseret deraf, naar han derimod betaler fem pro Cento af den resterende Kapital i Duxor. Ligeledes betales Renterne forud, og saa snart er Laan Aar, afdrages strax det første Kvartals Renter foruden de foranstjete fem pro Cento. Disse ere Omstændigheder, som Skuespilleren nok har glemt